

YOSH AVLODDA VATANPARVARLIK TUYG'USINI SHAKLLANTIRGAN HOLDA TARBİYALASH

Yoqubova Dinora Saydulla qizi

Samarqand Davlat Chet tillari instituti talabasi.

Salimova Dilafro'z Salim qizi

Samarqand Davlat Chet tillari instituti talabasi.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada yosh avlodda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish milliy, ma'naviy va madaniy qadriyatlarimizni yuksaltish va unga qarama-qarshi vaziyat o'rniga, unga xizmat qilishga yo'naltirilgan. Qolaversa yosh avlodimizga milliy, diniy, ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa yo'nalishlarda hamda, hayotda vujudga keladigan muammolarga yaqinroq tushishlarini o'rgatib, ularni hal qilishga yordam berish maqsadi qo'yilgan.*

Kalit so'zlar: *Vatanparvarlik, vatanparvarlik tarbiyasi, vatan tuyg'usi, milliy qadriyatlar, ma'naviy qadriyatlar, ong, g'oya, mafkura, kamtarlik.*

"Vatanparvarlik", "Vatanparvarlik tarbiyasi" tushunchalarinin mohiyatini tahlil qilish "Vatanparvarlik" va "vatanparvarlik tarbiyasi" tushunchalari o'z ahamiyatiga ko'ra turli xil bilim sohalari: falsafa, psixologiya, pedagogika, tarix va boshqalarning e'tibori tortdi Ma'lumki, turli tarixiy davrlarda ushb "vatanparvarlik" tushunchasining mohiyati turlicha ta'riflangan: uni tushunishning ustuvor yo'nalishlari va jihatlari o'zgargan. Vatanparvarlik tarixiy jihatdan odamlar hayotining ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari ta'sirida vujudga keladi va bu sharoitlarning o'zgarishi bilan bog'liq holda uning mazmunini o'zgartiradi. Qadimgi Yunonistonda unga bo'lgan qiziqish ko'p jihatdan qadimgi ijtimoiy tuzilmaning o'ziga xosligi bilan bog'liq edi. Qadimgi shahar (polis) shahar hokimiyatini saylaydigan to'la huquqli fuqarolar - er egalari jamoasi edi. Siyosat qullarning ekspluatatsiyasini ta'minladi, savdo-sotiqni tartibga soldi, hunarmandchilik va san'atning rivojlanishini rag'batlantirdi, turli tomoshalar uyushtirdi. Bu operatsiyalarning barchasi shahar aholisining mablag'lari hisobidan amalga oshirildi, bu esa jamoat ongida va ta'limda tegishli munosabatni nazarda tutgan.zbekiston tarixi va milliy g'oya-mafkuralari bo'yicha tushunchalarni shakllantirish. Bu orqali bolalarimiz davlatimizning tarixiy yo'nalishlarini tushunish, milliy g'oya va mafkuralarni bilish, ularni muhofaza qilishga qodir bo'lishadi.

Vatanparvarlik vazifalari va xizmat ko'rsatishning ahamiyatini tushunish. Bolalarimizga vatanparvarlik vazifalari va xizmat ko'rsatishning ahamiyati o'rgatilishi kerak, shuningdek, davlatning xizmatlaridan foydalanishning ahamiyati ham tushunilishi kerak. Milliy muhitni muhofaza qilishga qodir bo'lish. Bolalarimizning milliy muhitni muhofaza qilish, ta'lim olish joylarini ozod qilish va doimiy taraqqiyotni ta'minlash uchun o'z vazifalarini tushunishlari kerak. O'zbek tilini va adabiyotini sevib, unutmaylikni qadrlash. Bolalarimizga o'zbek tilini,

adabiyotini, milliy marosim va adabiyoti tarixini o'rganish va ularni sevish, o'zining tarixiy merosi va yuksak qiymatli adabiyoti borligini his etish, bu vazifalarning eng asosiylaridan biridir. Milliy madaniyatimizning tarixiy yodgorliklarini saqlash. Bolalarimizga milliy madaniyatimizning tarixiy yodgorliklarini saqlash va ularni izchil ko'rganliklari kerak. Kamtarlikni bartaraf qilish va shaxsiy qobiliyatni rivojlantirish. Bolalarimizni o'z shaxsiy qobiliyatlarini o'rgatish, ularning o'zini ma'naviy va jismoniy ravishda rivojlantirish, shuningdek, kamtarlikni bartaraf qilishning zaruriyatlari ham o'rgatilishi kerak. Davlatning o'zaroq munosabatlarini tushunish. Bolalarimizga davlatning xalqaro munosabatlarini tushunish, o'z vataniga munosabatlarni tuzish va saqlashning zaruriyati ham o'rgatilishi kerak. Katta maktabgacha yoshdagi bolalarni vatanparvarlik tarbiyasining xususiyatlari quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin: Milliy-ma'naviy qadriyatlarga hurmat: Vatanparvarlik tarbiyasi tushunchasi, milliy-ma'naviy qadriyatlarga, milliy nutq va san'atga hurmatni o'rgatish orqali o'quvchilarda milliy kimyoviy tuzilmalar qurishiga, milliy birligini mustahkamlashiga yordam beradi. Vatanparvarlik tuyg'usi: Vatanparvarlik tarbiyasi o'quvchilarda milliy-ma'naviyatning yanada chuqurroq tushunishiga sabab bo'lib, ularning vatan, til, tarix va milliy san'ati muhim bo'lgan vazifalarini tushunishiga yordam beradi. Vatan sevgisi: Vatanparvarlik tarbiyasi o'quvchilarda vatanparvarlik, mamlakat xizmati va o'z vataniga qiziqishni oshirishga harakat qiladi. Respublikaning tashqi siyosati va o'zbekiston milliy totuvliklari: O'quvchilarda o'zbekiston milliy totuvliklariga, ijtimoiy-huquqiy davlat qurilishi, milliy din va adatlariga hurmat qilishga odatlanish yaratiladi.

Qonuniy huquqiy bilim: Vatanparvarlik tarbiyasi o'quvchilarga qonun va huquqiy bilimni o'rgatish orqali, uning ahamiyatini tushunishga, fuqarolararo hamkorlikda kamchilikni oldini olish uchun huquqiy bilimni o'rganishga yordam beradi.

Mustaqillik va qayta tiklanish: O'quvchilarda mustaqillikning e'tiborli va hursand qabul qilinishiga yordam beradi. Shuningdek, qayta tiklanish davrida o'quvchilarga qo'ng'iroq qilish, ularga o'z vazifalari va mamlakatning kelajagi uchun takliflar berishga intilish qilinadi.

Vatandoshlararo hamkorlik: Vatanparvarlik tarbiyasi o'quvchilarga vatandoshlararo hamkorlikni oshirishga yordam beradi. Ularga insonparvarlik, e'tibor, vijdan va insafga qarshi chiqishni o'rgatadi. O'quvchilarning milliy-huquqiy, milliy-madaniy, diniy, adabiy va ilmiy bilimlarida o'zaro bog'liqlik qurishlari kerak. Bu esa o'quvchilarning milliy qadriyatlarni tushunishlariga yordam beradi. Vatanparvarlik tarbiyasida "yurt sevgisi" konsepti hamda milliy-madaniy qadriyatlar o'quvchilarga o'ziga xos usullar orqali o'rgatilishi lozim. O'quvchilarni mustaqil fikrlash, muhokamalarini ifoda qilish va fikrini boshqa insonlar bilan almashishni o'rgatish jihatidan pedagogik jarayonlar rivojlantirilishi kerak. Tarbiyaviy o'tishmalar o'quvchilarni yuksak huquqlarni tushunish va ularni qadriyatini muhofaza qilishga o'rgatishda ahamiyatga ega. O'quvchilarga jamiyatning har bir qismi va har bir

insonning hukmiyatining qadriyatini tushuntirish va qadrlashuvini o'rgatish lozim. O'quvchilar uchun milliy-xavfsizlik tushuntirilishi va ularning milliy himoyachilarining vazifalari o'rgatilishi kerak. O'quvchilar orasida xayriya, mehnat, ijod, hurmat, muloqot, samarali hamkorlik va boshqalar qanday belgilangan xususiyatlarga ega bo'lishlari va ularning ko'payishiga imkoniyat berish lozim. Bular jumladan vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik shartlaridir.

Xulosa qilib aytganda katta yoshdagi va maktabgacha yoshdagi bolalarni vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik shartlarini quyidagi ko'rsatmalarga asoslanib to'g'ri keladi: O'quvchilarga vatan sevgisini o'rgatish uchun, o'qituvchilarning o'zida ilg'or vatanparvarlikni o'rganishi kerak. Vatanparvarlik ta'limi, o'quvchilarga milliy qadriyatlarini, tarixi, madaniyatini va qadimiyati o'rgatish orqali boshlanishi kerak. Vatanparvarlik ta'limi uchun muntazam tarzda o'tiladigan darslar, ko'rsatmalar, sohalar va fanlar mavjud bo'lishi kerak. O'quvchilarni jamiyatning qatnashuvchilari sifatida tarbiyalash uchun, ijtimoiy faoliyat va qo'shma obro'lar organizatsiyalari tashkillashtirish kerak. O'quvchilarga vatanparvarlikni o'rganishda qiziqarli metod va usullar qo'llanishi kerak, masalan, tarixiy joylarga sayohatlar, o'quvchilarning o'z ixtiyoriy loyiha va qurilmalar yaratishga imkon berish, ijodiy mehnatlar va boshqa mavzular orqali ta'lim olishlariga imkon berish. O'quvchilarni jamiyatning ijtimoiy va siyosiy masalalari haqida yaxshi bilimga ega bo'lishga o'rgatish kerak. Bunday bilimlar tarbiyalash orqali, o'quvchilar mustaqil fikr yuritish, maslahat qilish va jamoaga foydali bo'lgan bir qator masalalarni hal qilishga yordam berishadi. Vatanparvarlikni o'rgatishga maqsadga muvofiq, o'quvchilar o'ziga o'z kichik ota-onalariga, oilaga va do'stlariga hissa qo'shishga yo'l qo'yish kerak, bu ularga milliy bo'shliqni qadrlash, milliy belgilarni saqlash va jamiyatning o'ziga yondashuvi bilan bog'liq muhim ahamiyatli vazifalar beradi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Milliy tanlov va milliy-taraqqiyot yo'llari" (I.Shukurov) "Cho'lpon" 2019.81-bet.
2. "O'zbek milliy tanlov va qadriyatlarining o'qitish metodikasi" (B.Eshchanov, D.Tojiboyev, O.Akramova) Cho'lpon 2016.79-bet
3. "O'zbekiston milliy-g'oya tizimida yoshlar tarbiyasi"(A.Abdurahimov) "O'qituvchi " 2009. 56-bet.
4. "Vatandoshlik hissiyati va o'z-o'zini tanish"(S.Sa'dulloev). "O'qituvchi" 2015. 19-bet
5. "Saylanma", (Muhammad Yusuf) "Sharq"; 2012. 63-bet.